

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (fjärde avdelningen)

den 18 december 2014*

”Begäran om förhandsavgörande — Konsumentskydd — Konsumentkrediter —
Direktiv 2008/48/EG — Skyldighet att lämna förhandsinformation — Skyldighet att kontrollera
låntagarens kreditvärdighet — Bevisbörda — Bevismedel”

I mål C-449/13,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Tribunal d’instance d’Orléans (Frankrike) genom beslut av den 5 augusti 2013, som inkom till domstolen den 12 augusti 2013, i målen

CA Consumer Finance SA

mot

Ingrid Bakkaus,

Charline Bonato, född Savary,

Florian Bonato,

meddelar

DOMSTOLEN (fjärde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden L. Bay Larsen samt domarna K. Jürimäe, J. Malenovský, M. Safjan och A. Prechal (referent),

generaladvokat: N. Wahl,

justitiesekreterare: handläggaren V. Tourrés,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 10 juli 2014,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- CA Consumer Finance SA, genom B. Soltner, avocat,
- Frankrikes regering, genom D. Colas och S. Menez, båda i egenskap av ombud,
- Tysklands regering, genom T. Henze och J. Kemper, båda i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: franska.

- Spaniens regering, genom A. Rubio González, i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom M. Owsiany-Hornung och M. Van Hoof, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 11 september 2014 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artiklarna 5 och 8 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/48/EG av den 23 april 2008 om konsumentkreditavtal och om upphävande av rådets direktiv 87/102/EEG (EUT L 133, s. 66, och rättelser i EUT L 207, 2009, s. 14, EUT L 199, 2010, s. 40, och EUT L 234, 2011, s. 46).
- 2 Begäran har framställts i mål mellan, å ena sidan, CA Consumer Finance SA (nedan kallat CA CF eller bolaget) och, å andra sidan, dels Ingrid Bakkaus, dels Charline Bonato (född Savary) och Florian Bonato (nedan gemensamt kallade låntagarna) avseende krav på betalning av restskulden för de privatkrediter som bolaget beviljat låntagarna och som låntagarna har misskött genom utebliven betalning.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

- 3 I skälen 7, 9, 19, 24 och 26–28 i direktiv 2008/48 anges följande:

”(7) För att underlätta framväxten av en väl fungerande inre marknad för konsumentkrediter är det nödvändigt att föreskriva en harmoniserad ram på gemenskapsnivå på ett antal betydande områden. ...

...

(9) Det krävs fullständig harmonisering för att kunna tillförsäkra alla konsumenter i gemenskapen ett högt och likvärdigt konsumentskydd som tillvaratar deras intressen och för att det ska skapas en verklig inre marknad. Det bör därför inte vara tillåtet för medlemsstaterna att behålla eller införa andra nationella bestämmelser än de som föreskrivs i detta direktiv. Denna begränsning bör dock gälla endast då detta direktiv innehåller harmoniserade bestämmelser. Det bör således stå medlemsstaterna fritt att behålla eller införa andra nationella bestämmelser om det inte finns några sådana harmoniserade bestämmelser. ...

...

(19) För att konsumenten ska kunna fatta ett välgrundat beslut bör denne innan avtalet ingås få tillräcklig information, som denne får ta med sig och begrunda, om villkor och kostnader för krediten samt om sina skyldigheter. För att säkerställa största möjliga öppenhet och jämförbarhet bör erbjudandena särskilt inbegripa uppgifter om den effektiva räntan för krediten, som bör beräknas på samma sätt inom hela gemenskapen. ...

...

(24) Konsumenten behöver uttömmande information innan kreditavtalet ingås, oavsett om en kreditförmedlare är delaktig i att marknadsföra krediten eller inte. Därför bör kraven på förhandsinformation i allmänhet gälla även kreditförmedlare. ...

...

(26) ... Särskilt på en expanderande kreditmarknad är det viktigt att kreditgivarna inte ägnar sig åt oansvarig utlåning eller ger krediter utan att dessförinnan bedöma kreditvärdigheten, och medlemsstaterna bör utföra den kontroll som är nödvändig för att undvika sådant beteende och de bör i sådana fall fastställa nödvändiga sanktioner mot kreditgivarna. ... [D]et [bör] åligga kreditgivarna att individuellt kontrollera konsumentens kreditvärdighet. I detta syfte bör de få använda inte endast information som tillhandahålls av konsumenten i samband med att kreditavtalet i fråga upprättas utan också under en längre tid av handelsförbindelse. Medlemsstaternas myndigheter kan också ge relevanta instruktioner och riktlinjer till kreditgivarna. Konsumenterna bör också iaktta försiktighet och uppfylla sina avtalsenliga skyldigheter.

(27) Även om konsumenterna får den förhandsinformation som krävs innan avtalet tecknas kan de behöva ytterligare hjälp att välja vilket av de föreslagna kreditavtalen som bäst lämpar sig för just deras behov och ekonomiska situation. Medlemsstaterna bör därför se till att kreditgivare ger sådan hjälp när det gäller de kreditprodukter som de erbjuder konsumenten. I förekommande fall bör relevant förhandsinformation och de föreslagna produkternas huvudsakliga egenskaper förklaras för konsumenterna utifrån de förhållanden som gäller för var och en för att konsumenterna ska kunna förstå de konsekvenser som kreditprodukterna kan få för deras ekonomiska situation. I förekommande fall bör skyldigheten att hjälpa konsumenten även gälla kreditförmedlaren. Medlemsstaterna kan bestämma vid vilken tidpunkt och i vilken utsträckning som dessa förklaringar ska ges till konsumenten med beaktande av de särskilda förhållanden som råder vid krediterbjudandet, konsumentens behov av hjälp och de enskilda kreditprodukternas beskaffenhet.

(28) För att bedöma en konsuments kreditvärdighet bör kreditgivaren söka i relevanta databaser; de rättsliga och faktiska omständigheterna kan kräva att sådana sökningar görs i olika omfattning. ...”

4 Artikel 5 i direktiv 2008/48 har rubriken ”Förhandsinformation”. I punkt 1 första stycket och punkt 6 i denna artikel föreskrivs följande:

”1. I god tid innan en konsument blir bunden av ett kreditavtal eller ett erbjudande om kreditavtal ska kreditgivaren eller kreditförmedlaren, på grundval av de kreditvillkor som erbjuds av kreditgivaren samt, i förekommande fall, de önskemål som uttryckts och den information som tillhandahållits av konsumenten, lämna konsumenten den information som denne behöver för att kunna jämföra olika erbjudanden och fatta ett välgrundat beslut om huruvida ett kreditavtal ska ingås. Sådan information, på papper eller på något annat varaktigt medium, ska tillhandahållas genom blanketten ’Standardiserad europeisk konsumentkreditinformation’ i bilaga II. Kreditgivaren ska anses ha uppfyllt informationskraven i denna punkt och i artikel 3.1 och 3.2 i direktiv 2002/65/EG om han har tillhandahållit ’Standardiserad europeisk konsumentkreditinformation’.

...

6. Medlemsstaterna ska se till att kreditgivare och eventuella kreditförmedlare ger de förklaringar som konsumenterna behöver, så att konsumenterna kan ta ställning till huruvida det föreslagna kreditavtalet passar deras behov och ekonomiska situation, exempelvis genom att för konsumenterna förklara den förhandsinformation som ska ges enligt punkt 1, de föreslagna produkternas huvudsakliga egenskaper och de särskilda effekter dessa kan ha för konsumenterna, inbegripet konsekvenserna av utebliven

betalning från konsumentens sida. Medlemsstaterna får avgöra hur, i vilken omfattning och av vem detta bistånd ska ges beroende på de omständigheter under vilka kreditavtalet erbjuds, till vem det erbjuds och den typ av kredit som erbjuds.”

- 5 Artikel 8 i direktivet har rubriken ”Skyldighet att bedöma konsumentens kreditvärdighet”. I punkt 1 i denna artikel föreskrivs följande:

”Medlemsstaterna ska säkerställa att kreditgivaren innan kreditavtalet ingås gör en bedömning av konsumentens kreditvärdighet, på grundval av tillräckliga uppgifter som i förekommande fall erhållits från konsumenten och, när så är nödvändigt, på grundval av sökning i relevant databas. Medlemsstater vars lagstiftning kräver att kreditgivare måste göra en bedömning av konsumentens kreditvärdighet på grundval av en sökning i relevant databas får bibehålla det kravet.”

- 6 Artikel 22 i direktivet har rubriken ”Harmonisering och detta direktivs tvingande karaktär”. I punkterna 2 och 3 i denna artikel föreskrivs följande:

”2. Medlemsstaterna ska se till att konsumenterna inte kan avsäga sig de rättigheter som de ges genom bestämmelser i nationell lagstiftning vilka införs för att genomföra eller som motsvarar detta direktiv.

3. Medlemsstaterna ska också säkerställa att de bestämmelser de antar för att genomföra detta direktiv inte kan kringgås genom det sätt på vilket avtal formuleras, t.ex. genom att integrera sådana kreditutnyttjanden eller kreditavtal som omfattas av tillämpningsområdet i detta direktiv i kreditavtal vars karaktär eller syfte skulle göra det möjligt att undvika tillämpning av direktivet.”

Fransk rätt

- 7 Lag nr 2010-737 av den 1 juli 2010 om ändring av konsumentkreditlagstiftningen (loi portant réforme du crédit à la consommation, Journal Officiel de la République française av den 2 juli 2010, s. 12001), som syftar till att införliva direktiv 2008/48 med fransk rätt, har inarbetats i artikel L. 311-1 och följande artiklar i konsumentlagen (code de consommation).

- 8 I artikel L 311-6 i konsumentlagen föreskrivs följande:

I. Innan avtalet ingås ska kreditgivaren eller kreditförmedlaren, skriftligen eller på ett annat varaktigt medium, ge kredittagaren sådan information som är nödvändig för att han eller hon ska kunna jämföra olika erbjudanden och som, utifrån kredittagarens önskemål, ger honom eller henne en tydlig förståelse av omfattningen av sina åtaganden.

...

II. När konsumenten vill ingå ett kreditavtal på försäljningsstället, ska kreditgivaren se till att det informationsformulär som anges i punkt I lämnas till konsumenten på försäljningsstället.”

- 9 I artikel L 311-8 i konsumentlagen föreskrivs följande:

”Kreditgivaren eller kreditförmedlaren ska lämna de förklaringar till kredittagaren som han eller hon behöver för att kunna avgöra huruvida det föreslagna kreditavtalet är anpassat till hans eller hennes behov och ekonomiska situation, bland annat utifrån upplysningarna i det informationsblad som anges i artikel L.311-6. Kreditgivaren eller kreditförmedlaren ska uppmärksamma kredittagaren på den föreslagna kreditens eller de föreslagna krediternas huvuddrag och på vilka följder dessa krediter kan få för hans eller hennes ekonomiska situation, exempelvis vid betalningsförsummelse. Dessa upplysningar ska, i förekommande fall, lämnas på grundval av de önskemål som kredittagaren har uttryckt.

...”

- 10 I artikel L. 311-9 i konsumentlagen föreskrivs följande:

”Innan kreditavtalet ingås ska kreditgivaren kontrollera kredittagarens kreditvärdighet på grundval av tillräckliga upplysningar, inklusive upplysningar som kredittagaren har lämnat på kreditgivarens begäran. Kreditgivaren ska inhämta en kreditupplysning enligt artikel L. 333-4 på de villkor som anges i den i artikel L. 333-5 nämnda förordningen.”

- 11 I artikel L. 311-48 andra och tredje styckena i konsumentlagen föreskrivs följande:

”Om kreditgivaren inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt artikel L. 311-8 och L. 311-9, faller rätten till ränta automatiskt bort, helt eller till den del som domstolen fastställer. ...

Låntagaren är endast skyldig att återbetala kapitalbeloppet, när detta förfaller till betalning, samt att, i förekommande fall, betala sådan ränta som kreditgivaren inte förlorat rätten till. Belopp som uppburits i ränta, vilka är räntebärande till lagstadgad räntesats från betalningsdagen, ska återbetalas av kreditgivaren eller dras av från den resterande kapitalsskulden.”

Målen vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 12 Den 5 maj 2011 ingick makarna Bonato, med en försäljare som kreditförmedlare, ett avtal om privatkredit med CA CF i syfte att köpa en bil. Enligt avtalet var kreditbeloppet 20 900 euro, den årliga fasta krediträntan 6,40 procent och den årliga effektiva räntan 7,685 procent.
- 13 Den 15 juli 2011 ingick Ingrid Bakkaus ett avtal om privatlån med CA CF. Enligt avtalet var kreditbeloppet 20 000 euro, den årliga fasta krediträntan 7,674 procent och den årliga effektiva räntan 7,950 procent.
- 14 När inbetalningarna uteblev avseende dessa krediter väckte CA CF talan mot kredittagarna vid den hänskjutande domstolen, Tribunal d’instance d’Orléans, med yrkande om att de skulle förpliktas att betala restskulden för krediterna jämte ränta.
- 15 Den hänskjutande domstolen har på eget initiativ tagit upp frågan huruvida rätten till ränta eventuellt har fallit bort enligt artikel L. 311-48 andra stycket i konsumentlagen, eftersom CA CF vid förhandlingen varken lade fram det informationsformulär med förhandsinformation som skulle ha överlämnats till kredittagarna eller någon annan skriftlig bevisning till styrkande av att bolaget gentemot kredittagarna hade fullgjort sin upplysningsplikt och sin skyldighet att kontrollera deras kreditvärdighet.
- 16 Den hänskjutande domstolen har angett att direktiv 2008/48 och lag nr 2010-737, vilken syftar till att införliva detta direktiv med fransk rätt, ålägger en kreditgivare en skyldighet att lämna sådan information och sådana förklaringar att kreditgivaren kan fatta ett informerat beslut om upptagande av krediten. Enligt den hänskjutande domstolen finns det emellertid inte några bestämmelser i direktivet eller lagen som reglerar bevisbördan för att kreditgivaren har uppfyllt sina skyldigheter eller som anger på vilket sätt detta ska bevisas.
- 17 När det gäller kreditgivarens skyldighet att till konsumenten överlämna formuläret ”Standardiserad europeisk konsumentkreditinformation” har den hänskjutande domstolen angett att CA CF inte har lagt fram ett sådant formulär i detta fall. Bolaget har inte heller lagt fram någon skriftlig bevisning avseende skyldigheten att lämna förklaringar till kredittagarna och har inte uttalat sig om anledningen till denna bristande bevisning. Den hänskjutande domstolen har emellertid angett att det finns en standardklausul i det avtal som undertecknats av Ingrid Bakkaus, vilken har följande lydelse:

”Undertecknad, Ingrid Bakkaus, bekräftar att jag har mottagit och fått kännedom om formuläret ’Standardiserad europeisk konsumentkreditinformation’”. Den hänskjutande domstolen anser att en sådan klausul kan ge upphov till problem om den, på konsumentens bekostnad, ges en sådan verkan att det blir fråga om en omvänd bevisbörda. Enligt den hänskjutande domstolen kan den här typen av klausuler således göra det svårt, eller till och med omöjligt, för konsumenten att utöva sin rätt att ifrågasätta huruvida kreditgivaren till fullo har uppfyllt sina skyldigheter.

- 18 När det gäller kontrollen av kredittagarnas kreditvärdighet har den hänskjutande domstolen angett att CA CF, i målet mot Ingrid Bakkaus, har lagt fram en av Ingrid Bakkaus undertecknad översikt över inkomster och utgifter samt bestyrkande handlingar avseende inkomsterna som bolaget mottagit från Ingrid Bakkaus, men att bolaget inte har lagt fram någon sådan bevisning i målet mot makarna Bonato.
- 19 Mot denna bakgrund beslutade Tribunal d’instance d’Orléans att vilandeförklara målen och ställa följande frågor till domstolen:
- ”1) Ska [direktiv 2008/48] tolkas så, att kreditgivaren har bevisbördan för att de skyldigheter som, enligt den nationella rätt varigenom direktivet införlivats, åligger kreditgivaren när ett kreditavtal upprättas och fullgörs har uppfyllts korrekt och fullständigt?
- 2) Utgör [direktiv 2008/48] hinder för att det anses styrkt att kreditgivaren fullständigt och korrekt har uppfyllt sina skyldigheter endast på grundval av en standardklausul i kreditavtalet, i vilken konsumenten uppger att kreditgivaren har uppfyllt sina skyldigheter och vilken inte stöds av handlingar som kreditgivaren har upprättat och tillhandahållit kredittagaren?
- 3) Ska artikel 8 i [direktiv 2008/48] tolkas så, att den utgör hinder för att konsumentens kreditvärdighet endast kontrolleras utifrån de uppgifter som konsumenten lämnat, utan att dessa uppgifter faktiskt verifieras mot andra uppgifter?
- 4) Ska artikel 5.6 i [direktiv 2008/48] tolkas så, att kreditgivaren inte kan anses ha gett konsumenten de förklaringar som han eller hon behöver om kreditgivaren inte i förväg har kontrollerat konsumentens ekonomiska situation och behov?

Ska artikel 5.6 i [direktiv 2008/48] tolkas så, att den utgör hinder för att de förklaringar som konsumenten behöver och som ska tillhandahållas honom eller henne endast framgår av den avtalsinformation som nämns i kreditavtalet, utan att kreditgivaren upprättar en särskild handling?”

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första och den andra frågan

- 20 Den hänskjutande domstolen har ställt den första och den andra frågan – vilka ska prövas gemensamt – för att få klarhet i, för det första, huruvida direktiv 2008/48 ska tolkas så, att kreditgivaren har bevisbördan för att de skyldigheter som, enligt artiklarna 5 och 8 i direktivet och enligt den nationella rätt varigenom direktivet har införlivats, åligger kreditgivaren före kreditavtalets ingående har uppfyllts korrekt och fullständigt och, för det andra, huruvida införandet av en standardklausul i kreditavtalet, i vilken konsumenten uppger att kreditgivaren har uppfyllt sina skyldigheter och vilken inte stöds av handlingar som kreditgivaren har upprättat och tillhandahållit kredittagaren, räcker för att bevisa att de skyldigheter som åligger kreditgivaren före kreditavtalets ingående har uppfyllts korrekt och fullständigt.

- 21 Domstolen påpekar inledningsvis att de skyldigheter som åligger kreditgivaren före kreditavtalets ingående, och som den första och den andra frågan gäller, bidrar till att målet med direktiv 2008/48 kan nås. Som framgår av skälen 7 och 9 består detta mål i en fullständig och tvingande harmonisering av vissa betydande områden inom konsumentkreditlagstiftningen för att kunna tillförsäkra alla konsumenter i Europeiska unionen ett högt och likvärdigt skydd som tillvaratar deras intressen och för att underlätta införandet av en välfungerande inre marknad för konsumentkrediter (se dom LCL Le Crédit Lyonnais, C-565/12, EU:C:2014:190, punkt 42).
- 22 Direktiv 2008/48 innehåller emellertid ingen reglering vad gäller bevisbördan för att kreditgivaren har uppfyllt sina skyldigheter enligt artiklarna 5 och 8 i direktivet att tillhandahålla konsumenterna den information som de behöver, och att kontrollera konsumenternas kreditvärdighet. Direktivet anger inte heller på vilket sätt det ska bevisas att dessa skyldigheter uppfyllts.
- 23 Enligt fast rättspraxis är det, i avsaknad av unionsbestämmelser på området, varje medlemsstats interna rättsordning som, enligt principen om medlemsstaternas processuella autonomi, är tillämplig i fråga om förfaranderegler som är avsedda att säkerställa skyddet av de rättigheter som enskilda har på grund av unionsrätten. Dessa regler får emellertid varken vara mindre förmånliga än de som reglerar liknande nationella situationer (likvärdighetsprincipen) eller medföra att det i praktiken blir omöjligt eller orimligt svårt att utöva rättigheter som följer av unionsrätten (effektivitetsprincipen) (se, bland annat, dom Specht m.fl., C-501/12–C-506/12, C-540/12 och C-541/12, EU:C:2014:2005, punkt 112 och där angiven rättspraxis).
- 24 Domstolen har inte tagit del av några omständigheter som ger anledning att betvivla att den här aktuella nationella lagstiftningen är förenlig med likvärdighetsprincipen.
- 25 När det gäller effektivitetsprincipen erinrar domstolen om att varje situation där fråga uppkommer huruvida en nationell förfaranderegler gör det omöjligt eller orimligt svårt att tillämpa unionsrätten måste bedömas med beaktande av bestämmelsens funktion i förfarandet som helhet – med beaktande av dess förlopp och särdrag – i de olika nationella rättsinstanserna (dom Kušionová, C-34/13, EU:C:2014:2189, punkt 52 och där angiven rättspraxis).
- 26 I detta avseende noterar domstolen, när det gäller den här aktuella nationella lagstiftningen, att det inte ankommer på domstolen att uttala sig om tolkningen av nationella bestämmelser. Denna uppgift åligger nämligen uteslutande den hänskjutande domstolen.
- 27 Iakttagandet av denna princip skulle emellertid äventyras om bevisbördan för att de skyldigheter som anges i artiklarna 5 och 8 i direktiv 2008/48 vilade på konsumenten. Konsumenten förfogar nämligen inte över de medel som krävs för att bevisa att kreditgivaren inte har överlämnat den information som föreskrivs i artikel 5 i direktivet och inte har kontrollerat hans eller hennes kreditvärdighet.
- 28 En nationell bestämmelse enligt vilken kreditgivaren i princip är skyldig att vid domstolen styrka att denne korrekt har uppfyllt de skyldigheter som åligger kreditgivaren före ingående av avtalet säkerställer däremot att de rättigheter som följer av direktiv 2008/48 kan utövas på ett effektivt sätt. En sådan bestämmelse syftar, såsom angetts i punkt 21 i denna dom, till att upprätthålla konsumentskyddet, utan att på ett oproportionerligt sätt undergräva kreditgivarens rätt till en rättvis rättegång. Såsom generaladvokaten har angett i punkt 35 i sitt förslag till avgörande måste en omsorgsfull kreditgivare nämligen vara medveten om behovet att samla och bevara bevis för att kreditgivarens skyldighet att ge upplysningar och förklaringar har uppfyllts.
- 29 En sådan standardklausul som finns i det kreditavtal som ingåtts med Ingrid Bakkaus medför inte att de rättigheter som följer av direktiv 2008/48 blir verkningslösa, om den, enligt nationell rätt, endast innebär att kreditgivaren bekräftar överlämnandet av formuläret "Standardiserad europeisk konsumentkreditinformation".

- 30 I detta avseende framgår det av artikel 22.3 i direktiv 2008/48 att en sådan klausul inte får medföra att kreditgivaren kan kringgå sina skyldigheter. Den aktuella standardklausulen utgör således ett indicium och det åligger kreditgivaren att styrka det som anges i klausulen med ett eller flera relevanta bevis. Dessutom måste konsumenten alltid kunna göra gällande att han eller hon inte har mottagit formuläret eller att överlämnandet av formuläret inte medför att kreditgivaren har uppfyllt sina skyldigheter att lämna förhandsinformation.
- 31 Om det däremot följer av nationell rätt att en sådan standardklausul innebär att konsumenten har bekräftat att kreditgivaren korrekt och fullständigt har uppfyllt de skyldigheter som åligger denne före avtalets ingående, medför klausulen härigenom en omvänd bevisbörda vad gäller uppfyllandet av nämnda skyldigheter. Detta skulle i sin tur kunna medföra att de rättigheter som följer av direktiv 2008/48 blir verkningslösa. Det ankommer således på den hänskjutande domstolen att pröva om bevisvärdet av den aktuella standardklausulen undergräver möjligheten, för såväl konsumenten som nämnda domstol, att ifrågasätta att kreditgivaren har uppfyllt sin skyldighet att lämna förhandsinformation och att före avtalets ingående kontrollera kredittagarens kreditvärdighet.
- 32 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den första och den andra frågan besvaras enligt följande. Bestämmelserna i direktiv 2008/48 ska tolkas så,
- att de utgör hinder för en nationell lagstiftning enligt vilken bevisbördan för att de skyldigheter som föreskrivs i artiklarna 5 och 8 i direktivet inte har uppfyllts åvilar konsumenten, och
  - att de utgör hinder för att en nationell domstol, på grund av en standardklausul, är tvungen att slå fast att konsumenten har bekräftat att kreditgivaren korrekt och fullständigt har uppfyllt de skyldigheter som åligger denne före avtalets ingående, vilket medför en omvänd bevisbörda vad gäller uppfyllandet av nämnda skyldigheter, som skulle kunna göra de rättigheter som följer av direktiv 2008/48 verkningslösa.

Den tredje frågan

- 33 Den hänskjutande domstolen har ställt den tredje frågan för att få klarhet i huruvida artikel 8 i direktiv 2008/48 ska tolkas så, att den utgör hinder för att en konsuments kreditvärdighet bedöms endast utifrån de uppgifter som konsumenten själv har lämnat, utan att dessa uppgifter faktiskt verifieras mot andra uppgifter.
- 34 Det framgår av artikel 8.1 i direktiv 2008/48 att kreditgivaren innan kreditavtalet ingås ska göra en bedömning av konsumentens kreditvärdighet, på grundval av tillräckliga uppgifter som i förekommande fall erhållits från konsumenten och, när så är nödvändigt, på grundval av sökning i relevant databas.
- 35 I detta avseende framgår det av skäl 26 i direktivet att det bör åligga kreditgivarna att kontrollera varje enskild konsuments individuella kreditvärdighet och att de i detta syfte bör få använda inte endast information som tillhandahålls av konsumenten i samband med att kreditavtalet i fråga upprättas, utan också information som tillhandahålls under en varaktig affärsrelation. Denna skyldighet syftar således till att göra kreditgivarna ansvariga och att undvika att konsumenter som inte är kreditvärda beviljas krediter.
- 36 Direktiv 2008/48 anger inte på ett uttömmande sätt vilka uppgifter kreditgivaren ska lägga till grund för sin bedömning av konsumentens kreditvärdighet och det anger inte heller om dessa uppgifter ska verifieras och på vilket sätt detta i så fall ska ske. Ordalydelsen i artikel 8.1 i direktiv 2008/48, jämförd med skäl 26 i direktivet, ger snarare kreditgivaren ett utrymme för skönsmässig bedömning när denne ska avgöra huruvida de tillgängliga uppgifterna är tillräckliga som dokumentation för konsumentens kreditvärdighet och huruvida de måste stämmas av mot andra uppgifter.

- 37 Härav följer att kreditgivaren, i varje enskilt fall och med beaktande av de särskilda omständigheterna i det fallet, ska bedöma huruvida nämnda uppgifter är tillräckliga för att bedöma konsumentens kreditvärdighet. Huruvida uppgifterna är tillräckliga kan variera beroende på omständigheterna vid kreditavtalets ingående, konsumentens personliga förhållanden och kreditbeloppet. Bedömningen av konsumentens kreditvärdighet kan göras utifrån bestyrkande handlingar som visar konsumentens ekonomiska situation, men det kan inte uteslutas att kreditgivaren även utgår från sin tidigare kännedom om den kreditsökandes ekonomiska situation. Rena påståenden från en konsument som inte stöds av några andra omständigheter kan emellertid inte i sig anses tillräckliga om de inte åtföljs av bestyrkande handlingar.
- 38 Det ska även noteras – utan att det påverkar tillämpningen av andra meningarna i artikel 8.1 i direktiv 2008/48, enligt vilken medlemsstaterna i sin lagstiftning får bibehålla kravet att kreditgivare måste göra en sökning i relevant databas – att det inte föreskrivs i direktiv 2008/48 att kreditgivarna systematiskt ska kontrollera riktigheten av de uppgifter som konsumenten har lämnat. Utifrån de omständigheter som gäller i varje enskilt fall kan kreditgivaren antingen nöja sig med de uppgifter som konsumenten har lämnat, eller besluta att det är nödvändigt att få dessa uppgifter bekräftade.
- 39 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den tredje frågan besvaras enligt följande. Artikel 8.1 i direktiv 2008/48 ska tolkas på så sätt att den inte utgör hinder för att en konsumentens kreditvärdighet bedöms endast utifrån de uppgifter som konsumenten själv har lämnat, förutsatt att de är tillräckliga och att rena påståenden från konsumenten åtföljs av bestyrkande handlingar, och på så sätt att den inte kräver att kreditgivaren systematiskt kontrollerar de uppgifter som konsumenten har lämnat.

Den fjärde frågan

- 40 Den hänskjutande domstolen har ställt den fjärde frågan, vilken består av två delfrågor, för att få klarhet i dels huruvida artikel 5.6 i direktiv 2008/48 ska tolkas så, att kreditgivaren inte kan anses ha gett de förklaringar som konsumenten behöver om kreditgivaren inte i förväg har kontrollerat konsumentens ekonomiska situation och behov, dels huruvida bestämmelsen ska tolkas så, att den utgör hinder för att de förklaringar som konsumenten behöver och som ska tillhandahållas honom eller henne endast framgår av den avtalsinformation som nämns i kreditavtalet, utan att kreditgivaren upprättar en särskild handling.
- 41 När det gäller den första delfrågan framgår det av artikel 5.6 i direktiv 2008/48 och av skäl 27 i detta direktiv att konsumenterna, även om de får den förhandsinformation som krävs enligt artikel 5.1 i direktivet, innan kreditavtalet tecknas kan behöva ytterligare hjälp att välja vilket kreditavtal som bäst lämpar sig för just deras behov och ekonomiska situation. Kreditgivaren ska således, utifrån omständigheterna i varje enskilt fall, ge konsumenterna de förklaringar som de behöver för att kunna ta ställning till huruvida det föreslagna kreditavtalet passar deras behov och ekonomiska situation, exempelvis genom att för konsumenterna förklara förhandsinformationen, de föreslagna produkternas huvudsakliga egenskaper och de särskilda effekter dessa kan ha för den enskilde konsumentens ekonomiska situation, inbegripet konsekvenserna av utebliven betalning från konsumentens sida.
- 42 Denna skyldighet att lämna behövliga förklaringar syftar således till att konsumenten ska kunna fatta ett informerat beslut när det gäller en viss typ av kreditavtal.
- 43 Såsom domstolen redan angett i punkt 35 ovan är syftet med skyldigheten att bedöma konsumenternas kreditvärdighet i artikel 8.1 i direktiv 2008/48 däremot att göra kreditgivaren ansvarig och att undvika att konsumenter som inte är kreditvärdiga beviljas krediter.
- 44 Artikel 5 i direktiv 2008/48 syftar, liksom artikel 8 i direktivet, till att tillförsäkra alla konsumenter i unionen ett högt och likvärdigt konsumentskydd som tillvaratar deras intressen.

- 45 Även om båda skyldigheterna har en prekontraktuell karaktär, eftersom båda ska uppfyllas före ingåendet av kreditavtalet, framgår det varken av ordalydelsen i eller syftet med artiklarna 5 och 8 i direktiv 2008/48 att bedömningen av konsumentens ekonomiska situation och behov ska göras innan kreditgivaren ger konsumenten de förklaringar som han eller hon behöver. Det finns i princip inte något samband mellan de båda skyldigheter som följer av dessa artiklar i direktivet. Kreditgivaren kan ge konsumenten förklaringar som endast grundar sig på uppgifter som konsumenten själv har tillhandahållit kreditgivaren och som gör det möjligt för honom eller henne att fatta beslut vad avser en viss typ av kreditavtal, utan att dessförinnan ha bedömt konsumentens kreditvärdighet. Kreditgivaren måste emellertid beakta resultatet av denna bedömning i den mån det innebär att de förklaringar som lämnats måste ändras.
- 46 När det gäller den andra delfrågan framgår det av artikel 5.1 i direktiv 2008/48 att de skyldigheter att tillhandahålla information som anges i artikel 5 har en prekontraktuell karaktär. De kan följaktligen inte uppfyllas när kreditavtalet ingås, utan måste – för att det ska anses ha skett i rätt tid – fullgöras innan avtalet undertecknas genom att konsumenten ges de förklaringar som nämns i artikel 5.6 i direktivet.
- 47 När det gäller det sätt på vilket kreditgivaren ska uppfylla sin skyldighet att lämna förklaringar anger artikel 5.6 i direktiv 2008/48, i motsats till artikel 5.1, inte närmare i vilken form de i bestämmelsen angivna behövliga förklaringarna ska ges kreditgivaren. Det framgår således varken av ordalydelsen i artikel 5.6 eller av syftet med denna bestämmelse att förklaringarna måste ges i en särskilt upprättad handling och det är inte uteslutet att kreditgivaren kan ge konsumenten förklaringarna muntligen vid ett möte.
- 48 Medlemsstaterna kan emellertid, enligt artikel 5.6 andra meningen i direktivet, mer i detalj reglera kreditgivarens skyldighet att ge kreditgivaren behövliga förklaringar. Frågan om i vilken form förklaringarna ska ges till konsumenten omfattas således av nationell rätt.
- 49 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den fjärde frågan besvaras enligt följande. Artikel 5.6 i direktiv 2008/48 ska tolkas på så sätt att även om den inte utgör hinder för att kreditgivaren ger konsumenten de behövliga förklaringarna innan konsumentens ekonomiska situation och behov har bedömts, kan det visa sig att bedömningen av konsumentens kreditvärdighet gör det nödvändigt att ändra de förklaringar som har getts. De behövliga förklaringarna ska ges konsumenten i rätt tid, före undertecknandet av kreditavtalet, men det krävs inte att de tas in i en särskild handling.

Rättegångskostnader

- 50 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i de nationella målen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttranden till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (fjärde avdelningen) följande:

- 1) **Bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/48/EG av den 23 april 2008 om konsumentkreditavtal och om upphävande av rådets direktiv 87/102/EEG ska tolkas så,**
  - **att de utgör hinder för en nationell lagstiftning enligt vilken bevisbördan för att de skyldigheter som föreskrivs i artiklarna 5 och 8 i direktivet inte har uppfyllts åvilar konsumenten, och**

- att de utgör hinder för att en nationell domstol, på grund av en standardklausul, är tvungen att slå fast att konsumenten har bekräftat att kreditgivaren korrekt och fullständigt har uppfyllt de skyldigheter som åligger denne före avtalets ingående, vilket medför en omvänd bevisbörda vad gäller uppfyllandet av nämnda skyldigheter, som skulle kunna göra de rättigheter som följer av direktiv 2008/48 verkningslösa.
- 2) Artikel 8.1 i direktiv 2008/48 ska tolkas på så sätt att den inte utgör hinder för att en konsuments kreditvärdighet bedöms endast utifrån de uppgifter som konsumenten själv har lämnat, förutsatt att de är tillräckliga och att rena påståenden från konsumenten åtföljs av bestyrkande handlingar, och på så sätt att den inte kräver att kreditgivaren systematiskt kontrollerar de uppgifter som konsumenten har lämnat.
- 3) Artikel 5.6 i direktiv 2008/48 ska tolkas på så sätt att även om den inte utgör hinder för att kreditgivaren ger konsumenten de behövliga förklaringarna innan konsumentens ekonomiska situation och behov har bedömts, kan det visa sig att bedömningen av konsumentens kreditvärdighet gör det nödvändigt att ändra de förklaringar som har getts. De behövliga förklaringarna ska ges konsumenten i rätt tid, före undertecknandet av kreditavtalet, men det krävs inte att de tas in i en särskild handling.

Underskrifter